

Ю. О. Костюніна,
здобувач, Міжрегіональна Академія управління персоналом
ORCID ID: 0000-0003-4601-8882

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.16.124

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЦЕСУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЇ

Yu. Kostyunina,
Candidate for a degree, Interregional Academy of Personnel Management

CONCEPTUAL APPROACH TO THE PROCESS OF PUBLIC GOVERNANCE OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE TERRITORY

У статті визначено концептуальний підхід до процесу публічного управління на рівні території. Доведено, що такий підхід обумовлює необхідність розробки концептуальної моделі механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території в єдності з підсистемою управління бюджетним процесом. Грунтуючись на принципах публічного управління та беручи до уваги ключові процеси механізму публічного управління, сформулюємо поняття результативності функціонування механізму публічного управління.

Встановлено, що побудова моделі механізму державного управління соціально-економічним розвитком території ґрунтується на визначенні вартості, яка створюється всіма зацікавленими сторонами (громадянами, громадськими організаціями, бізнесом, державою) з метою мінімізації витрат на створення цієї вартості. Доведено, що діяльність державного та місцевого управління за безпосередньої участі громадян спрямована на формування та розвиток суспільних відносин для сталого розвитку та орієнтована на забезпечення прав і свобод громадян та задоволення їх потреб.

It is established that the construction of the model of the mechanism of public management of socio-economic development of the territory is based on determining the value that is provided to all stakeholders (citizens, public organizations (associations), businesses, the state) to minimize the cost of creating this value. By public administration we mean the activities of state and municipal government with the direct participation of citizens, aimed at the formation and development of social relations for sustainable development of the state, focused on ensuring the rights and freedoms of citizens and meeting their needs. The developed conceptual approach to the process of public administration at the territorial level provides for the transformation within the macro-level mechanism for implementing the strategy of long-term socio-economic development of the state (innovative development strategy) into a subsystem of public administration that takes into account the needs of the population. economic, technological, ecological development of the territory, its natural and climatic conditions due to the active involvement of the population in the process of setting public tasks and assessing the effectiveness of their solution. It is emphasized that this approach necessitates the development of a conceptual model of the mechanism of public management of socio-economic development of the territory in unity with the subsystem of budget process management. Comparative approaches to the assessment of the role of the population in the current system of state and municipal government and the proposed mechanism of public management of socio-economic development of the territory. Based on the principles of public administration and taking into account the key processes of the public administration mechanism, the concept of the effectiveness of the public administration mechanism is formulated, namely: meeting the public needs by providing public services and performing public functions in accordance with the standards and

administrative regulations period of the maximum volume of services, taking into account the achievement of targets and rates of socio-economic development of the territory and the ratio of the achieved results to the spent budget funds.

*Ключові слова: концепція, процес, публічне управління, соціально-економічний розвиток, територія.
Key words: concept, process, public administration, socio-economic development, territory.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Побудова моделі механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території базується на визначенні тієї цінності, яка забезпечується всім зацікавленим сторонам (громадянам, громадським організаціям (об'єднанням), господарюючим суб'єктам, державі) на умовах мінімізації витрат створення цієї цінності. В механізмі публічного управління в якості цінності для громадян виступають доступні якісні публічні послуги, які задовольняють потреби більшості членів суспільства; для бізнес-структур — наявність комфортного середовища, що сприяє зростанню ділової активності та підвищенню конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів; для органів державного управління — забезпечення якості життя на основі сталого соціально-економічного розвитку території. Пріоритетним критерієм ефективності функціонування механізму публічного управління є ступінь задоволеності зазначених суб'єктів у співвідношенні з витраченими бюджетними коштами. Сучасні підходи до управління територією на макрорівні базуються на концептуальній моделі взаємодії бізнесу, держави і суспільства, ефективність функціонування якої виражається в категорії "якість життя". Така категорія відображає ті суттєві обставини життя населення, які визначають ступінь гідності та свободи особистості кожної людини.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі проблеми розвитку механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території досліджувалися в працях Дацишин М., Керецман В., Лелечко А., Оболенський О., Сороко В. та ін.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення концептуального підходу до процесу публічного управління на рівні території.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під впливом таких каталізаторів, як глобалізація, економічні кризи, технологічні прориви і формування нових технологічних платформ, зміна меж та структури ринків, природно-кліматичні чинники, ідеологічні та інші зміни різко зростає взаємозалежність елементів у системі "бізнес — суспільство (населення) — держава". В умовах глобалізації всіх процесів якість життя населення та соціальна стабільність окремої держави визначається взаємодією його з однопорядковими системами (іншими державами), так і системами більш високого рівня (спілками, альянсами тощо), а також ступенем залучення громадян до процесів державного і муніципального управління.

Під публічним управлінням ми розуміємо діяльність органів державного і муніципального управління за безпосередньої участі громадян, спрямована на формування і розвиток суспільних відносин з метою сталого розвитку держави, орієнтована на забезпечення прав і свобод громадян та задоволення їхніх потреб.

На рівні території механізм публічного управління трансформується в рамках встановленого на макрорівні механізму реалізації стратегії довгострокового соціально-економічного розвитку держави (інноваційної стратегії розвитку) в підсистему публічного управління, що забезпечує врахування потреб населення, зумовлених специфікою політико-правового, соціально-економічного, технологічного, екологічного розвитку території, її природно-кліматичних умов за рахунок активного залучення населення в процес постановки публічних завдань й оцінки ефективності їх вирішення. Розроблений нами концептуальний підхід до процесу публічного управління на рівні території представлено в таблиці 1.

Публічне управління в територіально-утвореному просторі території найбільш повно охоплює весь комплекс суспільних послуг, що створює об'єктивну можливість розширення участі населення: як споживача публічних послуг, як суб'єкта публічного управління 2].

Грунтуючись на принципах публічного управління та беручи до уваги ключові процеси механізму публічного управління, сформулюємо поняття результативності функціонування механізму публічного управління. Під результативністю функціонування механізму публічного управління розуміємо ступінь (рівень) задоволення суспільних потреб населення за допомогою надання публічних послуг та виконання публічних функцій відповідно до стандартів, адміністративним регламентам, встановлених для цього тимчасового періоду граничними обсягами послуг, з урахуванням досягнення цільових показників та темпів соціально-економічного розвитку території та відношення досягнутих результатів до витрачених бюджетних коштів.

Такий підхід обумовлює необхідність розробки концептуальної моделі механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території в єдності з підсистемою управління бюджетним процесом.

Органи місцевого самоврядування розробляють прогнози та стратегії соціально-економічним розвитком території (як елемент стратегії регіону), а також перелік першочергових потреб населення, і на основі крос-функціональної взаємодії формуються концепції, програми і плани соціально-економічного розвитку території, цільові програми (довгострокові та відомчі), пріоритетні проекти, а також бюджети 4]. Саме на рівні місцевих органів самоврядування міських та сільських поселень забезпечується залучення населення до процесів розробки стратегій, програм і планів соціально-економіч-

Таблиця 1. Концептуальний підхід до процесу публічного управління на рівні території

Елементи	Зміст
Мета	Підвищення якості життя, забезпечення прав і свобод громадян, задоволення їх потреб та досягнення суспільної злагоди в короткостроковій та довгостроковій перспективі, що базується на активній участі населення в процесах публічного управління
Парадигма управління	Розвиток взаємодії бізнесу, держави та суспільства з метою підвищення якості життя населення
Специфіка територіального середовища	Роль території та її геополітичного значення в структурі національної економіки. Зміст і гострота сукупності регіонально опосередкованих проблем. Ступінь внутрішньотериторіальної диференціації розміщення виробництва, функціонування поселень тощо. Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з господарюючими суб'єктами ринку. Наявність міжтериторіальних протиріч. Рівень розвитку людських ресурсів території. Рівень розвитку інфраструктури. Рівень громадянської активності населення
Керуюча система	Органи державного та муніципального управління, населення (громадяни, громадські організації та об'єднання), інші зацікавлені сторони
Об'єкт управління	Процеси соціально-економічного розвитку території. Процеси надання публічних послуг, виконання державних функцій. Процеси взаємодії із зацікавленими сторонами
Ключові процеси	Розробка та реалізація концепції довгострокового соціально-економічного розвитку території в рамках встановлених державних пріоритетів й цільових програм. Розробка та реалізація інноваційної стратегії розвитку території, комплексу програм і проєктів. Розробка та представлення бюджету, формування звіту про виконання бюджету. Розробка та реалізація механізму взаємодії представницьких і виконавчих органів державної влади та місцевого самоврядування населення. Управління інформаційно-комунікаційних потоками, в тому числі в рамках системи «Електронний уряд» («Електронний бюджет»). Управління процесами взаємодії зацікавлених сторін. Законотворча діяльність. Моніторинг та оцінка ефективності використання бюджетних коштів (ефективності та результативності реалізації цільових програм, проєктів, а також діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування) і державного (муніципального) майна
Методи управління	Вивчення і прогнозування потреб громадян та суспільства загалом. Методи відповідального менеджменту. Економічні методи (економічний аналіз, бюджетування, орієнтоване на результат, фінансовий контроль, аудит тощо). Адміністративні методи (нормативно-правове регулювання, адміністративні регламенти та ін.). Методи планування і прогнозування, в т.ч. програмно-цільовий метод, методи проєктного управління. Методи інфокомунікаційної взаємодії («Електронний уряд» та ін.). Методи експертних оцінок (опитування громадської думки, публічні слухання, накази виборців ін.)
Принципи	<i>Узгоджена взаємодія людей</i> - в умовах глобалізації спільні колективні рішення вимагаються за все більш широким спектром напрямів діяльності, змінюється архітектура соціальних процесів. Пріоритет у постановці публічних завдань - вирішення завдань, що мають значення для всіх членів суспільства. <i>Соціальна справедливість</i> - вирівнювання доступу громадян, незалежно від місця їх проживання, до основних публічних послуг та соціальних гарантій. <i>Громадянська відповідальність</i> - громадяни як активні члени суспільства володіють не тільки правами, але також обов'язками участі в процесі постановки публічних завдань і виробленні публічної політики та механізм її реалізації. <i>Управління взаємодією із зацікавленими сторонами</i> - виявлення зацікавлених сторін, ідентифікація їх інтересів, вимог, цілей, встановлення відносин із зацікавленими сторонами та їх розвиток. <i>Транспарентність</i> - прозорість економічних процесів, відносин, планів, проєктів, програм, угод, яка підтримана законодавчо; адекватне відображення в них всіх змістовних елементів, індикаторів, показників. <i>Соціальна відповідальність бізнесу, держави, суспільства, комунікативність</i> - відкритість системи публічного управління на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій. <i>Принцип зворотного зв'язку</i> - інформованість населення, як суб'єкта публічного управління, про результативність та ефективність публічного управління, оцінка ступеню задоволеності населення, як споживача, якістю, кількістю та доступністю публічних послуг. <i>Принцип необхідної різноманітності</i> - ускладнення взаємозв'язків у триаді «бізнес - держава - суспільство» обумовлює зміни структури керуючої системи, її сплочення на основі сучасних інформаційних технологій. <i>Політична консолідація суспільства</i> - досягнення суспільної згоди з питань розподілу між рівнями бюджетної системи податково-бюджетних повноважень і створення умов для ефективного виконання органів державної влади та місцевого самоврядування своїх функцій. <i>Бюджетна відповідальність</i> - управління суспільними фінансами від імені та в інтересах населення. <i>Територіальна інтеграція</i> - пом'якшення диспропорцій територіального розвитку
Обмеження	Цільові пріоритети державної соціально-економічної політики. Граничні обсяги надання публічних послуг, обумовлені рівнем соціально-економічного розвитку держави, регіонів, стану інституційного середовища. Якість правової бази процесу публічного управління (регламентація та стандартизація роботи з наказами виборців, публічних слухань тощо). Ступінь невизначеності та турбулентності середовища
Основні показники	Показники компетенції (здатності суб'єкта до управління ключовими процесами): компетентність представників органів державної влади та місцевого самоврядування, рівень громадянської відповідальності населення, наявність стандартів й адміністративних регламентів, наявність переліку публічних послуг та їх ціни, інші показники діагностики процесу в системі раннього попередження негативних тенденцій в процесі публічного управління: своєчасність надання публічної послуги, кількість скарг від населення, що надходять до органів публічного управління, територіальна доступність послуг, інші оціночні показники (підсумкові показники): регіональний валовий продукт у розрахунку на душу населення, кількість видів послуг, публічних послуг населенню, задоволеність населення якістю та доступністю наданих публічних послуг, якість виконання публічних функцій, результативність й ефективність публічного управління, показники бюджетно-податкової політики, в т.ч. ефективність використання бюджетних коштів, частка виконаних наказів, включених у програму наказів виборців депутатам, кількість публічних послуг, що надаються з використанням інформаційно-комунікаційних технологій ін.

ного розвитку території та бюджетів, оцінки якості роботи органів місцевого самоврядування, доступності та якості надання публічних послуг та задоволення першорядних потреб громадян, які проживають на цій території, а також виконання державних функцій.

З огляду на досвід Німеччини, Великобританії, Швеції, США, Нової Зеландії, Казахстану, рекомендацій ОЕСР, МВФ, МБРР, а також базуючись на можливості та перспективи розвитку інфокомунікаційних технологій (реалізація проєкту "Електронний уряд", "Електронний бюджет"), пропонуємо концептуальну модель механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території, що базується на принципах CMR (customer management of relationships — клієнт, керуючий відносинами). Модель механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території принципово відрізняється від діючої в Україні системи державного управління, в якій населення розглядається насамперед в якості клієнта — одержувача державних і муніципальних послуг. У запропонованій моделі, орієнтованій на забезпечення сталого розвитку території, баланс влади зміщується в бік населення та інших зацікавлених сторін, що беруть участь в ідентифікації та формалізації суспільних потреб, а також критеріїв оцінки ступеня задоволення населення (табл. 2).

Реалізація запропонованої концепції вимагає дотримання таких умов:

- процеси публічного управління повинні стати більш зрозумілими та зручними для участі в них громадян;
- органи державного управління знають і розуміють специфічні потреби населення території, здійснюють їх моніторинг;
- у громадян формується почуття відповідальності за своєчасне і повне інформування про свої потреби і потреби;
- у міру переходу на все більш нижній ієрархічний рівень і процеси публічного управління в більшій мірі організовуються навколо населення (громадянина) і його потреб;
- у процесі розробки програм і проєктів, планів соціально-економічного розвитку забезпечуються транспарентність та масштабне інформування населення про результати та ефективність використання бюджетних коштів.

Комплекс основних принципів впровадження механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території в нерозривному зв'язку з бюджетуванням, орієнтованому на результат, включає такі модулі:

Таблиця 2. Порівняльні підходи до оцінки ролі населення в діючій системі державного та муніципального управління та запропонованому механізмі публічного управління соціально-економічного розвитку території

Діюча система державного та муніципального управління	Пропонована модель механізму публічного управління
<p>Формування прогнозів, стратегій, планів соціально-економічного розвитку та бюджетне планування здійснюється без належного обґрунтування вартості державних і муніципальних послуг та розрахунку потреби в них.</p> <p>Управління соціально-економічним розвитком території та бюджетним процесом як прерогатива органів державної влади та місцевого самоврядування відособлене від управління якістю державних і муніципальних послуг.</p> <p>Реалізація прогнозів, програм і планів соціально-економічного розвитку території, цільових програм та пріоритетних проєктів здійснюється в обсязі, визначеному розміром бюджету території (з урахуванням трансфертів). Найбільш позитивна реакція органів влади і місцевого самоврядування на першочергові потреби населення найчастіше проявляється у відповідь на його колективні вираження у вигляді акцій, протестів тощо. Органи влади та управління розглядають населення як споживача державних і муніципальних послуг.</p> <p>Населення відчуває себе затребуваним системою державного управління тільки в період виборчих кампаній.</p> <p>Управлінські процеси жорстко відокремлені від соціальних процесів (думки населення, громадських організацій, експертів не враховується при формуванні прогнозів, стратегій, програм, бюджетів) і в умовах обмежених ресурсів не націлені на задоволення першочергових потреб</p>	<p>Населення виступає в якості суб'єкта механізму публічного управління і участь у формуванні прогнозів, програм і планів соціально-економічного розвитку, досягненні результатів публічного управління територіальними та місцевими фінансами.</p> <p>Процес задоволення потреб населення стає «прозорим» і можливим для його оцінки. Населення у взаємодії (діалозі) з органами державної влади та місцевого самоврядування (спільно) формують плани щодо реалізації існуючих потреб.</p> <p>Населення, органами державної влади та місцевого самоврядування організовують громадське управління як рівноправні партнери.</p> <p>Населення бере участь у формуванні переліку та оцінки обсягу послуг, контролю.</p> <p>Населення наділене владними повноваженнями, обов'язком бути учасником публічного управління, правом висловлювати думку про оцінку якості публічних послуг, виконанні державних функцій. Населення є замовником своїх потреб і в умовах обмежених ресурсів бере участь в їх плануванні, оцінці ефективності та результативності їх використання.</p> <p>Формалізує принципи суспільної злагоди</p>

1. Підвищення ефективності управління соціально-економічним розвитком території, територіальними та місцевими фінансами з урахуванням узгодженого використання інструментарію реалізації бюджетної та адміністративної реформ.

Передбачає принципи:

- дотримання збалансованості задоволення короткострокових, середньострокових і довгострокових потреб населення;
- забезпечення функціонального виконання публічних послуг. Визначення оптимальних порцій за трьома напрямками: "фінансування поточних потреб", "фінансування законодавчо встановлених повноважень", "фінансування соціально-економічного розвитку" в умовах обмеженості бюджетних ресурсів;
- створення ефективної системи регулювання бюджетними правовідносинами на основі чіткого визначення статусу та повноважень учасників механізму публічного управління.
- забезпечення самостійності (самодостатності) бюджетів;
- формування резервної політики в галузі публічного управління;
- наступності при формуванні довго-, середньострокових стратегій, прогнозів і програм (планів) соціально-економічного розвитку території, цільових програм та пріоритетних проєктів, у т.ч. у сфері державно-приватного партнерства;

— чіткої регламентації застосування доповідей про результати та основні напрями діяльності як інструменту бюджетної та адміністративної реформ;

— забезпечення верифікованості та транспарентності механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території.

2. Модернізація міжбюджетних відносин, впорядкування механізмів надання субсидій та підвищення ефективності співфінансування витрат органами місцевого самоврядування з вищестоящих бюджетів.

Передбачає принципи:

— рівності бюджетів територій у взаєминах з державним бюджетом;

— обгрунтованого вирівнювання рівнів бюджетної забезпеченості;

— відповідальності кожного рівня бюджету за ефективне та цільове використання отриманих трансфертів;

— максимального наближення рівня надання публічної послуги до її одержувачів;

— наділення органів місцевого самоврядування достатнім обсягом ресурсів з метою гарантованого надання повного спектру муніципальних послуг для вирішення питань місцевого значення;

— раціонального використання такого інструменту механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території як бюджетно-податковий паспорт, що забезпечує розрахунок обгрунтованої вартості державних (муніципальних) послуг заданого рівня якості.

3. Підвищення рівня компетентності суб'єктів механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території з метою адекватного виконання правил (адміністративних регламентів) й чітких процедур надання державних (муніципальних) послуг певної вартості та належної якості.

Передбачає принципи:

— обов'язкового формування суб'єктами бюджетного планування повного спектру державних (муніципальних) послуг із зазначенням їх обгрунтованої вартості (з урахуванням забезпечення стандартів якості їх надання);

— обов'язкового формування необхідних адміністративних регламентів щодо реалізації державних (муніципальних) функцій і надання державних (муніципальних) послуг певної вартості та належної якості;

— формування і розвиток компетенцій представників органів влади щодо соціально-економічного розвитку території з урахуванням застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій ("Електронний уряд"), у т.ч. в сфері бюджетного процесу, зовнішнього, внутрішнього контролю та аудиту [5];

— підвищення економічної (особливо фінансової) грамотності представників громадських організацій, населення в механізмі публічного управління соціально-економічним розвитком території (поступовий відхід від "споживацького ставлення" громадян);

— підвищення відповідальності бізнес-структур у забезпеченні соціальної захищеності населення.

4. Моніторинг та оцінка ефективності та результативності використання бюджетних коштів і державного (муніципального) майна.

Передбачає принципи:

— обов'язковості участі всіх суб'єктів механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території в оцінці ефективності та результативності використання бюджетних коштів й державного (муніципального) майна;

— забезпечення своєчасного реагування на результати оцінки;

— гласності;

— результативності використання інструментів механізму публічного управління соціально-економічним розвитком території (публічних слухань, адміністративних регламентів, бюджетно-податковий паспорт тощо).

Зазначені принципи визначають побудову та функціонування інфокомунікаційної підсистеми, що містить різноманітні підходи, методи, процеси й підсистеми звітності, що забезпечують:

— необхідний діапазон показників діяльності щодо розробки прогнозів, стратегії, програм, планів соціально-економічного розвитку та бюджетного процесу;

— повноту розуміння суб'єктами механізму публічного управління показників ефективності та результативності функціонування механізму публічного управління соціально-економічного розвитку території;

— істотність змісту звітності для зацікавлених сторін і точність інформації, що розкривається, дотримання адміністративних регламентів та інших обов'язкових норм;

— основу для публічних заяв про відповідність інформації (звітів) встановленим вимогам, що сприяє зростанню довіри населення до опублікованих звітів щодо використання бюджетних коштів і державного (муніципального) майна [4];

— здатність механізму публічного управління оперативно реагувати на запити зацікавлених сторін і, тим самим, подавати звітність як необхідний елемент постійної взаємодії з ними (як елемент зворотного зв'язку);

— врахування не тільки поточної ситуації, але також можливих змін в об'єкті та суб'єкті механізму публічного управління соціально-економічного розвитку території (в тому числі, бюджетного процесу), що характеризує її можливість не тільки виконувати заявлені стратегії, програми, плани, бюджетну політику, а й відповідати майбутнім стандартам й очікуванням;

— підтримку та інтеграцію різних підходів до транспарентності й верифікації якості, в реалізації яких беруть участь різні структури (громадські організації та об'єднання, бізнес-структури, органи влади вищого рівня) [3];

— застосовність інфокомунікаційних систем та технологій в різних географічних, культурних й соціальних умовах;

— підтвердження компетентності суб'єктів механізму публічного управління соціально-економічного розвитку території, а також надання інформації про характер відносин органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням, бізнес-структурами, вищестоящими органами управління.

В. Лексін та А. Швецов розглядають територіальний розвиток "...з точки зору його орієнтації на підвищення рівня та якості життя населення, який забезпечується стійким збалансованим і взаємонеруйнівним відтворенням соціального, господарського, ресурсного й екологічного потенціалів території. При цьому стійкість науковці трактують як важливу ознаку територіального розвитку, що передбачає тривалість збереження умов для відтворення потенціалу території (її соціальної, природно-ресурсної, екологічної, господарської та інших складових), у режимі збалансованості й соціальної орієнтації. Те саме вони відносять і до вимоги збалансованості, під якою розуміють особливу для кожної регіональної системи пропорцію вищеперерахованих складових її потенціалу, що забезпечує стійкість і соціальну орієнтацію розвитку системи. Соціальна орієнтація, на думку авторів, є оцінкою вектора і кількісних параметрів регіональних ситуацій за тим, як вони впливають на рівень та якість життя населення" [2].

Дацишин М. та Керецман В. наголошують, що "збалансованість розвитку регіону, передбачає дотримання особливої для кожної регіональної системи пропорції її потенціалів, що забезпечують сталість і соціальну орієнтацію розвитку. Відповідно до цієї ідеї функціонування повноцінних регіонів неможливо без перетворень, спрямованих на внутрішню збалансованість: утворення елементів, яких не вистачає в структурі регіону, та подолання деструктивності інших складників, стимулювання внутрішньо- та міжрегіональних зв'язків. Такі перетворення не ототожнюються суто з механічним зростанням елементів чи структурним ускладненням. Ключ до розуміння збалансованості розвитку, підкреслюють дослідники, лежить у трактуванні його як певного оптимуму, тобто сукупності найсприятливіших соціально-економічних і природних умов на певній території, які дали б змогу якнайефективніше використати природні й трудові ресурси, а також виробничу та соціальну інфраструктуру за умови збереження рівноваги в довіллі. Тому розвитком регіону доцільно вважати такий режим функціонування регіональної системи, який забезпечує позитивну динаміку характеристик якості життя за рахунок сталого і збалансованого відтворення соціального, економічного, ресурсного й екологічного потенціалів території" [1].

Наголошуючи на важливості дослідження проблем територіального розвитку відмітимо, що традиційний аналіз необхідно доповнити методами, які дозволять вивчати економічні, соціальні та політичні процеси в їх взаємодії та сукупності, оскільки саме такий підхід дає можливість оцінити перспективи територіального розвитку.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Розроблений нами концептуальний підхід до процесу публічного управління на рівні території передбачає трансформацію в рамках встановленого на макрорівні механізму реалізації стратегії довгострокового соціально-економічного розвитку держави (інноваційної стратегії розвитку) в підсистему публічного управ-

ління, що забезпечує врахування потреб населення, зумовлених специфікою політико-правового, соціально-економічного, технологічного, екологічного розвитку території, її природно-кліматичних умов за рахунок активного залучення населення в процес постановки публічних завдань й оцінки ефективності їх вирішення.

Грунтуючись на принципах публічного управління та беручи до уваги ключові процеси механізму публічного управління, сформульовано поняття результативності функціонування механізму публічного управління, а саме: задоволення суспільних потреб населення за допомогою надання публічних послуг та виконання публічних функцій відповідно до стандартів, адміністративним регламентам, встановлених для цього тимчасового періоду граничними обсягами послуг, з урахуванням досягнення цільових показників та темпів соціально-економічного розвитку території та відношення досягнутих результатів до витрачених бюджетних коштів.

Література:

1. Дацишин М., Керецман В. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні. К.: Вид-во "К.І.С.", 2007. 102 с.
2. Лексін В.Н., Швецов А.Н. Государство и регионы. Теория и практика государственного регулирования территориального развития. М.: УРСС, 2000. 193 с.
3. Лелечко А.П. Стратегічна архітектура системи публічного управління сталим розвитком регіонів. Публічне управління та митне адміністрування. 2020. № 2 (25). С. 94—98.
4. Оболенський О. Ю. Публічне управління: цивілізаційний тренд, наукова теорія і напрям освіти. Публічне управління: шляхи розвитку. Київ: НАДУ, 2014. С. 3—10.
5. Сороко В.М. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування: навч. посіб. К.: НАДУ, 2012. 260 с.

References:

1. Datsishin, M. and Keretsman, V. (2007), *Institutsiynе zabezpechennya rehional'noyi polityky ta praktyka vzaemodiyi orhaniv vlady v Ukraini* [Institutional support of regional policy and practice of interaction of authorities in Ukraine], *Izd-vo in. "K.I.C"*, Kyiv, Ukraine.
2. Leksyn, V.N. and Shvetsov, A.N. (2000), *Teoriya i praktika gosudarstvennogo regulirovaniya territorial'nogo razvitiya* [Theory and practice of state regulation of territorial development], *Izd-vo in. URSS, Moscow, Russia*.
3. Lelechko, A.P. (2020), "Strategic architecture of the system of public management of sustainable development of regions", *Public administration and customs administration*, vol. 2 (25), pp. 94—98.
4. Obolensky, O.Y. (2012), *Publichne upravlinnya: tsyvilizatsiynny trend, naukova teoriya i napryam osvity. Publichne upravlinnya: shlyakhy rozvytku* [Public administration: civilization trend, scientific theory and direction of education. Public administration: ways of development], *Izd-vo in. "NADU"*, Kyiv, Ukraine, pp. 3—10.
5. Soroko, V.M. (2014), *Rezultatyvnist' ta efektyvnist' derzhavnoho upravlinnya i mistsevoho samovryaduvannya* [Effectiveness and efficiency of public administration and local self-government], *Izd-vo in. "NADU"*, Kyiv, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 04.08.2021 р.*